

Obsah

Předmluva autora	7
Úvod	9
1. Období 1918–1939	11
1.1 Výchozí situace	11
1.2 Právní úprava první pozemkové reformy	14
1.2.1 Záborový zákon č. 215/1919 Sb.	15
1.2.2 Zpřesňující zákony.	16
1.3 Institucionální zajištění pozemkové reformy – Státní pozemkový úřad.	20
1.3.1 Předmět činnosti SPÚ	21
1.3.2 Financování činnosti SPÚ	22
1.3.3 Systém řízení SPÚ	23
1.4 Průběh první pozemkové reformy	24
1.4.1 Vliv pozemkové reformy na vývoj církevního majetku.	32
1.4.2 Důsledky první pozemkové reformy	33
1.5 Struktura zemědělské půdy podle sektorů	37
1.6 Dílčí závěry	37
2. Období 1939–1945	41
2.1 Výchozí situace	41
2.2 Právní úprava válečné pozemkové reformy	42
2.2.1 Nařízení o židovském majetku	42
2.3 Institucionální zajištění pozemkové reformy – Pozemkový úřad pro Čechy a Moravu	44
2.3.1 Obnovení PÚČM	44
2.3.2 Činnost PÚČM.	45
2.3.3 Organizace PÚČM.	47
2.4 Průběh válečné pozemkové reformy.	49
2.4.1 Antisemitismus a arizace	49
2.4.2 Germanizace	53
2.4.3 Majetkové změny ve vlastnictví půdy na Slovensku	59
2.5 Struktura zemědělské půdy podle sektorů	65
2.6 Dílčí závěry	66
3. Období 1945–1948	68
3.1 Výchozí situace	68
3.1.1 Československo po druhé světové válce.	68
3.1.2 Zemědělská politika KSČ v období 1945–1948.	69

3.2	Právní úprava pozemkové reformy	71
3.2.1	Konfiskační dekrety prezidenta republiky	71
3.3	Institucionální zajištění poválečné pozemkové reformy – Národní pozemkový fond při Ministerstvu zemědělství ČR	73
3.4	Průběh poválečné pozemkové reformy	74
3.4.1	První etapa poválečné pozemkové reformy	75
3.4.2	Dokončení poválečné pozemkové reformy	80
3.4.3	Důsledky poválečné pozemkové reformy	83
3.4.4	Vliv pozemkové reformy na vývoj církevního majetku	85
3.5	Srovnání poválečné pozemkové reformy s předmnichovskou reformou	86
3.6	Znárodnění	87
3.6.1	Znárodnění průmyslu	88
3.7	Struktura zemědělské půdy podle sektorů	92
3.8	Dílčí závěry	92
4.	Období 1948–1989	94
4.1	Výchozí situace	94
4.1.1	Příprava kroků ke kolektivizaci zemědělství	94
4.1.2	Socializace vesnice a vznik jednotných zemědělských družstev	94
4.1.3	Typy jednotných zemědělských družstev	95
4.1.4	<i>Státní statky</i>	97
4.2	<i>Právní úprava majetkoprávních změn k půdě</i>	100
4.2.1	Žurišovy zákony a Ústava Československé republiky	100
4.2.2	Zákon o jednotných zemědělských družstvech	102
4.2.3	Zákon o organizaci státních lesů a statků	103
4.2.4	Zákon na ochranu lidově demokratické republiky	104
4.3	Institucionální zajištění majetkoprávních změn k půdě	104
4.3.1	Okresní národní výbory	104
4.3.2	Národní pozemkový fond při Ministerstvu zemědělství ČR	105
4.3.3	Komunistická strana Československa	106
4.4	Průběh majetkoprávních změn k půdě	109
4.4.1	První fáze kolektivizace	111
4.4.2	Přechodné zmírnění situace	114
4.4.3	Dokončení kolektivizace československého venkova	115
4.4.4	70. léta v československém zemědělství	133
4.5	Struktura zemědělské půdy podle sektorů	148
4.6	Dílčí závěry	150
5.	Období 1989–2010	153
5.1	Výchozí situace	153
5.1.1	Základní pilíře transformačního procesu	153
5.2	Právní úprava změn vlastnických práv k půdě	156
5.2.1	Legislativní rámec privatizačního procesu	156
5.2.1.1	„Velká privatizace“ dle zákona č. 92/1991 Sb.	156

5.2.1.2	„Privatizace zemědělského majetku“ dle zákona č. 229/1991 Sb.	157
5.2.1.3	„Prodej zemědělských a lesních pozemků“ dle zákona č. 95/1999 Sb.	158
5.2.2	Legislativní rámec restitučního procesu	160
5.2.2.1	„Malá restituce“ dle zákona č. 403/1990 Sb.	160
5.2.2.2	„Restituce mimosoudními rehabilitacemi“ dle zákona č. 87/1991 Sb.	162
5.2.2.3	„Restituce zemědělského a lesního majetku“ dle zákona č. 229/1991 Sb.	163
5.2.2.4	„Restituce židovského majetku“ dle zákona č. 212/2000 Sb.	164
5.2.2.5	„Restituce majetku obcí“ dle zákona č. 172/1991 Sb.	165
5.3	Institucionální zajištění změn vlastnických práv k půdě.	166
5.3.1	Institucionální zajištění privatizačního procesu	166
5.3.1.1	Ministerstvo zemědělství ČR	166
5.3.1.3	Pozemkový fond České republiky	168
5.3.1.4	Fond národního majetku České republiky	168
5.3.1.5	Ministerstvo financí ČR	169
5.3.1.5.1	Centrum kuponové privatizace	169
5.3.1.5.2	RM systém	170
5.3.1.5.3	Středisko cenných papírů	170
5.3.2	Institucionální zajištění restitučního procesu	171
5.3.2.1	Osoba povinná – státní podnik, resp. jiná státní instituce	171
5.3.2.2	Ústřední pozemkový úřad a pozemkové úřady	171
5.3.2.3	Ministerstvo zemědělství ČR	173
5.3.2.5	Pozemkový fond České republiky	174
5.4.1	Analýza privatizačního procesu	176
5.4.1.1	Metody prodeje, resp. převodů majetku	176
5.4.1.2	Metody prodeje, resp. převodů akcií.	178
5.4.1.3	Charakteristika majetku v resortu zemědělství	181
5.4.1.4	Analýza prodeje a převodů majetku v resortu zemědělství	182
5.4.1.4.1	Analýza prodeje, resp. převodů majetku dle zák. o privatizaci	182
5.4.1.4.2	Analýza prodeje, resp. převodů akcií dle zák. o privatizaci	194
5.4.1.4.3	Analýza prodeje, resp. převodů majetku dle zák. o prodeji půdy	195
5.4.1.4.4	Analýza prodeje, resp. převodů majetku dle zák. o zemědělské půdě.	205
5.4.1.4.5	Analýza prodeje, resp. převodů majetku dle zák. o PF ČR	213
5.4.2	Analýza restitučního procesu	213
5.4.2.1	Průběh restitučního procesu	213
5.4.2.1.1	Fáze uplatnění výzvy osoby oprávněné a evidence předložených nároků.	213
5.4.2.1.2	Rozhodovací fáze o oprávněnosti restitučního nároku	214
5.4.2.1.3	Realizační fáze restitučního procesu.	218
5.4.2.1.3.1	Vypořádání nároků oprávněných osob na náhrady	218
5.4.2.1.3.2	Vypořádání nároků oprávněných osob za nevydané pozemky	228
5.4.2.2	„Církevní restituce“	235
5.4.2.3	„Restituce židovského majetku“ podle zákona č. 212/2000 Sb.	240
5.4.2.4	„Restituce majetku obcí“ podle zákona č. 172/1991 Sb.	241
5.4.3	Struktura zemědělské půdy podle sektorů	242
5.4.4	Dílčí závěry	243

5.4.4.1	Klady privatizačního procesu zemědělského a lesnického majetku	246
5.4.4.2	Zápory privatizačního procesu zemědělského a lesnického majetku	248
5.4.4.3	Klady restitučního procesu zemědělského a lesnického majetku	249
5.4.4.4	Zápory restitučního procesu zemědělského a lesnického majetku	252
6.	Závěr.	254
Přílohy	. . . . .	273
Příloha 1:	Poměr zabrané zemědělské půdy k veškeré zemědělské půdě.	273
Příloha 2:	První pozemková reforma	275
Příloha 3:	Porovnání výměry půdy zabrané s nezabranou podle jednotlivých zemí	277
Příloha 4:	Územní rozložení pracovního aparátu Státního pozemkového úřadu	277
Příloha 5:	Organizační uspořádání IX. odboru ministerstva zemědělství v r. 1936	278
Příloha 6:	Organizační uspořádání IX. odboru ministerstva zemědělství v r. 1940	279
Příloha 7:	Organizační uspořádání Pozemkového úřadu pro Čechy a Moravu v r. 1942.	281
Příloha 8:	Organizační uspořádání Pozemkového úřadu pro Čechy a Moravu v r. 1943.	283
Příloha 9:	Struktura zemědělské půdy podle sektorů v období 1955–1991	284
Příloha 10:	Státní statky a JZD	285
Příloha 11:	Stav restitucí k 31. 12. 2009.	286
Příloha 12:	Příloha k zák. č. 212/2000 Sb. („restituce židovského majetku“).	290
Příloha 13:	Privatizační proces realizovaný FNM ČR.	295
Příloha 14:	Privatizační proces realizovaný PF ČR	301
Příloha 15:	Privatizační proces realizovaný FNM ČR a PF ČR.	308
Příloha 16:	Restituční proces	310